Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry **www.sakl.fi**
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf **sakl@sakl.fi**

Kotka 28.9.2026

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite HE 84/2026 vp

Lausunto hallituksen esityksestä vesilain muuttamisesta

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Lähtökohtaisesti kannatamme vesilain muuttamista esitetyssä muodossa.

Suomessa on huomattavan paljon vesivoima- ja säännöstelyrakentamista, joissa ei ole lainkaan kalatalousvelvoitteita tai ne ovat hyvin alimitoitettuja. Osa velvoitteista on saatettu määrätä jälkikäteen kun koski ja/tai koko vesistön vaelluskalakannat on tuhottu joko vesirakentamisen ja/tai vesien pilaamisen seurauksena. Tulee myös huomata, että erilaisilla virtaamien siirroilla jokihaaroista toisiin tai jopa toiseen vesistöön on saatettu aiheuttaa vaelluskalakantojen heikkeneminen tai kuoleminen. Edellä mainittujen lisäksi erityisen ongelmallisia ovat jokivesistöjen lyhytaikaiset virtaamien säädöt, jotka käytännössä estävät vaelluskalojen lisääntymisen jokien alajuoksuilla. Tästä räikein esimerkki on Kokemäenjoki, jonka alajuoksulla Harjavallan voimalaitoksen ja meren välillä olisi todella suuret koskialueet vaelluskalojen poikastuotantoon jo nykyisellään. Niiden tuotanto on nyt lähes nolla Kokemäenjoen lyhytaikaissäädön takia. Niihin vesistöihin, joissa on virtaaman lyhytaikaissäätöä ei voi voida palauttaa vaelluskalakantoja ennen kuin lyhytaikaissäätö on lopetettu.

Vaikka vesilain muuttamisen suurena tavoitteena on parantaa ja palauttaa vaelluskalakantoja ja sitä kautta luonnontilaa on kuitenkin huomattava, ettei kaikkia haittoja pystytä palauttamaan edes osin ja vaikka pystyttäisiinkin se ei tapahdu hetkessä. Nykyvelvoitteissa olevia ja mahdollisten uusien kalatalousvelvoitteiden määrittelyssä tulee ottaa myös huomioon saalismenetykset kalastukselle, etenkin ammattikalastukselle. Tämän vuoksi kompensaatioistutuksia tulee jatkaa, vaikka kalankulku mahdollistettaisiinkin vaellusesteen ohi tai parhaassa tapauksessa koko este purettaisiin. Vaelluskalojen palautushankkeissa yleensä suurin kärsijä on ammattikalastaja lisääntyvien kalastusrajoitusten ja saalismenetysten kautta. Saalismenetyksen aiheutuvat siis velvoiteistutusten vähenemisestä (joka ei välttämättä kompensoidu koskaan takaisin lisääntyvänä luonnonkalasaaliina) ja suoranaisista kalastuskielloista. Velvoiteistutusten taso ja jatkuvuus tulee siis turvata jatkossakin kalastuselinkeinon ja toki myös vapaa-ajankalastuksen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Lakimuutoksen jälkeen tulee arvioida tarkasti, että mihin vesistöihin ja patoihin on järkevää sekä ylipäänsä kannattavaa tehdä kalatalousvelvoitteiden muutoksia ja tietenkin millaisia

muutoksia. Suomesta puuttuu eräs oleellinen asia eli valtion tahtotila, missä rakennetuissa joissa on ylipäänsä järkevä edes yrittää vaelluskalakantojen palautusta. Tähän asti valtion toinen käsi on rahoittanut käytännössä kaikkiin suurimpien jokien vaelluskalojen palautushankkeisiin huomattavan suuria määriä tekemättä minkäänlaista arvotusta minne se kannattaa tehdä. Samanaikaisesti valtion toisen käden kautta yritetään tehostaa ja ohjata lohenkalastusta enemmän avomerikalastuksesta velvoiteistutusjokien suualueille ja jokien alajuoksulle. Tämä politiikka on järjetöntä valtion varojen haaskausta. Samalla valtio on laittanut eri toimijat ja kalastajaryhmät paikallisesti kiistelemään lohiresurssin käytöstä eli kuuluuko velvoitelohi ammattikalastajan kalastamaksi vai kalaportaita / ylisiirto kautta pitkin jokivartta ”mahdollisille kutualueille”. Toisin sanoen valtion tulisi valita ne joet, joita on mahdollista ylipäänsä kehittää ja/tai palauttaa lohen- ja meritaimenen (+vaellussiika, nahkiainen) palautukseen ja toisaalta ne joet joissa toteutus ei ole mahdollista. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että palautuskelvollisten jokien suualueilla ja joissa itsessään voisi kiristää kalastuksen säätelyä nykyisestä ja vastaavasti kelvollisissa joissa vapauttaa velvoitekalat täydellisesti kalastettaviksi (ilman mitään rajoitteita). Nykytilan jatkaminen jokisuissa ei jatkaa vain keskinäistä riitelyä ja turhaa sekä merkityksetöntä kalastuksen säätelyä.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Mikko Malin
toimitusjohtaja